

Smaastykker.

1.

Om en hidtil upaaagtet Rejse til Aachen af Dronning Margrethe i 1385.

Af E. R. Daenell.

Dietrich Westhoff fortæller i sin „Dortmunder Chronik“:
„1385 ist die Koninkinne van Dennemark durch Dort-
munde nach Achen gereiset und ist daerselvest to Dortmunde
mit geschenke vereert worden“¹⁾.

Denne Notits i en meget senere Kilde bekræftes ved et
ældre Vidnesbyrd, som ligeledes stammer fra Dortmund. I
Fortsættelsen af den 1384 skrevne „Chronik der Pseudorek-
toren der Benediktskapelle zu Dortmund“ siges:

„1385 venit regina Daciae Tremoniam tendens versus
Aquisgranum“²⁾.

Den her nævnte Dronning er utvivlsomt Dronning Mar-
grethe, og selv om de to Notitser, begge optegnede i samme
By, mulig kun kan opfattes som et og samme Vidnesbyrd,
maa det dog staa fast, at Margrethe 1385 var i Dortmund
paa en Pilgrimsfart til Aachen. Imidlertid var det jo ønske-
ligt, om der om Rejsen kunde fremdrages Efterretninger fra
andre Byer, som Dronningen har passeret igennem, eller fra
selve Rejsemaal Aachen.

¹⁾ Udg. af I. Hansen i „Chroniken der deutschen Städte vom 14.—
16. Jahrh.“ XX (1887), S. 247.

²⁾ Udg. af I. Hansen i „Neues Archiv für ältere deutsche Ge-
schichtskunde“ XI (1886). S. 546. Allerede i Städtechroniken
XX, 247 Anm. anfører han dette Vidnesbyrd.

Saa vidt jeg har kunnet efterspore dette Spørgsmaal, under Syslen med andre Arbejder, er det dog kun Münster, i hvis Tradition der ligeledes er Tale om den danske Dronnings Pilgrimsrejse. Den samtidige Fortsættelse af „Die Chronik des Bischofs Florenz von Wevelinkhoven“ beretter derom, hvor der fortælles om Biskop Heidenrich af Münster, som forestod sit Embede 1382—92, uden dog at angive et bestemt Aar:

„Honestissime reginam Dacie tractavit, cum per civitatem et Dyocesis monasteriensem causa peregrinationis transivit, de quo per plagam septentrionalem multum laudis et honoris est adeptus“¹⁾.

Det ligger nær at antage, at Vejen ledede Dronningen over det gamle hellige Köln. Men hverken Stadens Aarbøger eller Regnskabsbøger har bevaret noget derom²⁾.

Selve Aachens historiske Overlevering giver kun ringe Oplysning³⁾. „Die kleine Aachener Chronik“, som er forfattet i det 18. Aarhundrede efter ældre Optegnelser, siger:

„1384 was der weinsche König zo Aichen mit vill herrn, da zeigte man das heiligthum zum thorn auss“⁴⁾.

Forudsat at disse Angivelser sigter til Margrethe, maa det intetbetydende „weinsche“ og det afvigende Aarstal saavel som Forandring af Dronning til Konge lægges Kompilatoren til Last.

Desuden indeholder de aachenske Stadsregnskaber ved Slutningen af Juni 1385 den Notits:

¹⁾ Jfr. „Geschichtsquellen des Bistums Münster“, udg. af I. Ficker I (1851), S. 76, sml. S. XVII; smstds. S. 144 faar vi i en anden Bispekrønike den samme Efterretning Ord for Ord i plattysk Oversættelse. Denne Stadfæstelse af de fra Dortmund stammende Efterretninger er undgaaet Hansen i Städtechroniken XX, 247 Anm.

²⁾ F. Ex. „Die Kölner Stadtrechnungen“, udg. af R. Knipping, hvori Udgifterne for Aarene 1380—96 mangler.

³⁾ Allerede Hansen har i Städtechroniken XX, 247 Anm., henvist til de følgende to Citater.

⁴⁾ Udg. af Kämtzeler i „Annalen des histor. Vereins für den Niederrhein“ 1876 S. 92.

„Herzoge Vriederich 8 quart, der Kuniginnen 8 quart“¹⁾).

Ogsaa her bliver det et aabent Spørgsmaal, om der menes den danske Dronning.

Ellers har jeg hverken i tyske eller i nordiske Kilder fundet nogen Stadfæstelse paa Margrethes Pilgrimsrejse til Aachen.

Efter de i det foregaaende anførte Efterretninger er det nødvendigt at undersøge, om en saadan Rejse overhovedet kan rimes sammen med det andet Kildemateriale og med Nordens politiske Situation i 1385. Thi kun om dette Aar kan der efter de overensstemmende Vidnesbyrd fra Dortmund og Münster være Tale.

Til 11. Maj 1385 ventede Margrethe at modtage fra Hansestæderne de fire skaanske Slotte. Det er næppe sandsynligt, at Dronningen, naar en saa stor og saa længe attraaet Hændelse stod for, skulde være draget paa en Pilgrimsrejse, selv om hendes Søn Oluf var bleven myndig netop i Foraaet 1385²⁾; thi siden ligesom før var hun selv den sande Leder af den danske Politik. Imidlertid var Hansestæderne ikke straks villige til at give Afkald paa deres territoriale Højhed over en Del af Skaane, og det var først i Begyndelsen af Juli 1385, at Hanseaternes Sendebud overgav Slottene til Oluf og Margrethe, som ventede derpaa foran Helsingborg³⁾. For de næste Underhandlinger med Hansestæderne fastsatte Dronningen derimod et saadant Tidspunkt som den 29. Juli 1386, og dermed forsvinder hun ganske ud af den nordiske Politik for hele den anden Halvdel af Aaret 1385⁴⁾.

¹⁾ Udg. af I. Laurent i „Aachener Zustände im 14. Jahrhundert.“ (1876) S. 301; den følgende Notits lyder: „was der rait by ey n na Petri et Pauli (Juni 29!) 13 quart.“

²⁾ Jfr. Kr. Erslev, Dronning Margrethe (1882) S. 128.

³⁾ K. Koppmann, Hanserecesse II, n. 311 c, S. 473. Jfr. Erslev l. c. S. 107 ff., Daenell, Die Kölner Konföderation (1894) S. 140 ff.

⁴⁾ Oluf var 13. Aug. i Hjortholm: Reg. Danica I, n. 2772–73, 17. Aug. i Gurre: Repertorium n. 3484. I Høsten besøger han Brevvexlingen med Hansestæderne. jfr. Koppmann, Hanserecesse II, S. 472 ff.

Saaledes hindrer intet os i at stole paa de Dortmundske og Münsterske Krønikers Vidnesbyrd og i at tro, at Dronning Margrethe i den anden Halvdel af Aaret 1385 har gjort en Pilgrimsrejse til Aachen. Noget nærmere om den Vej, Dronningen har valgt, ud over dette, at hun passerede gennem Dortmund og Münster, lader sig næppe fastslaa. At hun har naaet sin Rejse's Maal, er der ingen Grund til at betvivle; men om de Aachenske Kilders Efterretninger staar i Forbindelse med Dronningens Besøg, synes mig højst tvivlsomt¹⁾.

Da Kr. Erslev skrev sin fortjenstfulde Biografi af Dronning Margrethe, forelaa af de foranførte Kildecitater kun et enkelt trykt, og dette er blevet ham ubekendt, saaledes at der ikke i hans Bog findes noget om Dronningens Pilgrimsrejse til Aachen. Det hænger visselig sammen hermed, at ogsaa Dronningens Plan om at paatage sig en Valfart til Rom i 1390, forekommer Erslev saa underlig, at han siger: „det var vel kun ment som en Kompliment til Paven, der skulde skaffe hendes kære Vadstena den Jubelaffad, der ellers kun kunde erhverves i Pavens eget Hjem“²⁾. Her synes Forfatteren mig at se fejl paa Dronningen. Hun har vel arvet Faderens Rejselyst og efter kvindelig Natur forbundet den med Trang til from Andagt paa hellige Steder. I alt Fald er Planen i 1390 en interessant Analogi til Rejsen i 1385. Ogsaa 1390 var der vederfaredes Margrethe en stor Lykke: Sverige, Folkungernes Arv, var generobret, de tre nordiske Rigers Union iværksat. De skaanske Slottes Tilbagevindelse fra Hansestæderne havde til Følge Dronningens Pilgrimsrejse til Aachen i 1385. Opnaaelsen af hendes Livsmaal, de nordiske Rigers Forening under hendes Herredømme, maatte synes hende at fortjene en Valfart til Kristenhedens Hoved,

¹⁾ At Margrethe endnu i Begyndelsen af Juli var i Skaane, medens Notitsen i de Aachenske Stadsregnskaber tilhører Slutningen af Juni, vidner snarere derimod.

²⁾ Jfr. Erslev l. c. S. 417.

Paven i Rom. Men hvad der hindrede hende i at udføre Planen, det var Krigens Fortsættelse fra Mecklenburgernes Side¹⁾.

2.

**En dansk fyrstinde i Nordtyskland
i slutningen af det itte århundred.**

Af Hans Olrik.

Blandt Nordtysklands anseteste klostre var Korveys datter, Benediktinerklostret Bursfeld ved Weser, grundlagt 1093 af grev Henrik den fede af Nordheim og hans hustru Gertrud, og senere midtpunkt for Bursfeld-kongregationen, der også fik betydning for Danmark²⁾.

Dette kloster blev den 1. Marts 1104 af pave Pachalis II stadfæstet i besiddelse af de mange gaver, det havde modtaget af stifterne, deres frænder og andre nordtyske fyrster, deriblandt „Otto af Boechell, den nævnte Henriks (o: Henrik den fedes) broder, markgreve af Stade, tillige med hans hustru Sigrid den danske og deres sønner og døtre“³⁾.

Da flere af de slægtskabsforhold, der angives i dette pavebrev, vitterlig er urigtige, kunde der rejses tvivl om brevets ægthed. Dette er dog ugrundet. Var det et fælskneri, der var udarbejdet i selve klosteret, vilde slige fejl være undgåede, og disse kan vanskelig tydes som andet end misforståelser, det fjerne pavelige kancelli har gjort sig skyldig i⁴⁾.

Blandt disse misforståelser er det slægtskab, som opstil-

¹⁾ Jfr. Daenell, *Geschichte der deutschen Hanse* (1897) S. 75 og Anm. 4, hvortil endnu *Diplom. Norveg. V*, S. 251 f.

²⁾ Jfr. *Kirkehist. saml.* 3. række I 546 ff.

³⁾ Similiter ab Othone a Boechell dicti Henrici fratre marchioni Stadensi cum uxore eius Sicchidi Danica cum filis et filiabus. *Codex dipl. Saxoniae regiae II* (Leipzig 1889), s. 4. Hustruens navn er, som man ser, forvansket; dog kan der ikke være ment noget andet dansk kvindenavn end Sigrid.

⁴⁾ Jfr. O. Posses bemærkninger, *Codex dipl. Saxoniae II*, 4 og I, indledn. s. 133.